

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ АУДИТОРНОЇ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ПЕРЕГОВОРИ І МЕДІАЦІЯ»

**здобувачами другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право»**

Розробник: **І. І. Єфремова**, к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Білоцерківського національного аграрного університету

Єфремова І.І. Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Переговори і медіація» здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 37с.

Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Переговори і медіація» призначені для здобувачів 1-го року навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Метою публікації є формування знань здобувачів щодо переговорів і медіації, як альтернативних способів вирішення спорів/конфліктів, а також оволодіння навичками мирного врегулювання спорів/конфліктів, формування вміння бути посередником однієї сторони спору/конфлікту (переговори) або незалежним посередником між сторонами (медіація). Структура публікації передбачає комплексний і диференційований підхід до вивчення здобувачами запропонованих тем як самостійно, так і під керівництвом викладача та містить зміст, контент змістових модулів, завдання для підготовки та контролю вивченого.

Рецензент: **І. В. Ковальчук**, к.ю.н., доцент кафедри публічно-правових дисциплін Білоцерківського національного аграрного університету.

ПЕРЕДМОВА

Зростання соціальної ролі особистості, демократизація суспільства, динаміка розвитку соціально-економічних і соціокультурних відносин, процеси інтеграції та глобалізації законодавчих положень України до світових стандартів визначають важливість формування у сучасної молоді в цілому, та професійної підготовки майбутніх правників зокрема навичок конструктивного безконфліктного спілкування та вміння мирним шляхом врегульовувати спори/конфлікти. Важливу роль у подоланні та вирішенні спору/конфлікту відіграє фахівець який володіє знаннями щодо розв'язання конфліктів/спорів за допомогою переговорів та/або медіації.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти на перший план виходить студентоцентризований підхід до викладання, що включає гнучкі навчальні траєкторії та визнання компетентностей, набутих в межах освітніх програм.

Методичні вказівки складаються зі вступу, де студенти ознайомлюються з метою, завданням дисципліни, компетентностями, що зазначені в освітній програмі спеціальності 081 – «Право», результатами навчання дисципліни; містять перелік питань, що виносяться на опрацювання, контрольні питання та завдання для самостійної роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань та напрацювання навичок здобувачів про способи та методи вирішення спорів/конфліктів у позасудовому порядку, і розвиток навичок безконфліктного спілкування.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомлення здобувачів з основними засобами позасудового вирішення спорів, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань для правильної побудови розв'язання юридичних спорів та конфліктів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання з дисципліни за спеціальністю «Право» та методи їхнього оцінювання відповідно до освітньо-професійної програми представлені у наступній таблиці:

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до ОПП	Результати навчання з дисципліни
РН 6.	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
РН 7.	Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
РН 8.	Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
РН 9.	Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
РН 11.	Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.
РН 13.	Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
РН 14.	Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
РН 15.	Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.
РН 17.	Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

1. КОНТЕНТ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Вивчення дисципліни «Переговори і медіація» починається з I семестру п'ятого курсу та складається з 2 змістових модулів:

Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»

- Тема 1.1. Неюрисдикційні способи вирішення спорів
- Тема 1.2. Переговори і медіація: поняття, зміст, відмінність
- Тема 1.3. Правовий статус переговорника та медіатора
- Тема 1.4. Теорія конфлікту, як основна складова у переговорах і медіації
- Тема 1.5. Види переговорів: основні школи.
- Тема 1.6. Зміст проведення жорстких переговорів
- Тема 1.7. Зміст проведення переговорів win-win

Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів

- Тема 2.1. Закон України «Про медіацію». Етичні засади в роботі медіатора
- Тема 2.2. Види медіації.
- Тема 2.3. Процедура проведення медіації.
- Тема 2.4. Документальне оформлення процедури медіація.
- Тема 2.5. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів
- Тема 2.6. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів
- Тема 2.7. Медіація в кримінальному судочинстві
- Тема 2.8. Медіація в адміністративних спорах

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»												
Тема 1.1	8	2	2			4	8	2				6
Тема 1.2	8	2	2			4	8					8
Тема 1.3	8	2	2			4	8					8
Тема 1.4	8	2	2			4	8	2	1		2	3
Тема 1.5	8	2	2			4	8		1			7
Тема 1.6	8	2	2			4	8		1			7
Тема 1.7	8	2	2			4	8		1			7
Разом за модуль 1	56	14	14			28	56	4	4		2	46
Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів												
Тема 2.1	8	2	2			4	8					8
Тема 2.2	8	2	2			4	8	2	1			5
Тема 2.3	8	2	2			4	8		1			7
Тема 2.4	8	2	2			4	8	2	1			5
Тема 2.5	8	2	2			4	8		1		2	5
Тема 2.6	8	2	2			4	8	2				6
Тема 2.7	8	1	1			6	8					8
Тема 2.8	8	1	1			6	8					8
Разом за модуль 2	64	14	14			36	64	6	4		2	52
Всього годин	120	28	28			64	120	10	8		4	98

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

2.1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»	
Тема 1.1. Неюрисдикційні способи вирішення спорів. Правові засади діяльності третейських судів, медіації як способів мирного врегулювання спорів	2

Тема 1.2. Переговори і медіація: поняття, зміст, відмінність Поняття переговорів. Поняття медіації. Основи переговорного процесу в медіації.	2
Тема 1.3. Правовий статус переговорника та медіатора Переговорник: правовий статус. Вимоги щодо набуття статусу медіатора. Права медіатора. Обов'язки медіатора. Відповідальність медіатора. Повноваження переговорника. Основи діяльності переговорника у різних сферах суспільного життя.	2
Тема 1.4. Теорія конфлікту, як основна складова у переговорах і медіації Поняття та види конфліктів. Основні етапи розвитку конфлікту. Техніки уникнення конфлікту.	2
Тема 1.5. Види переговорів: основні школи. Кремлівська школа переговорів. Гарвардська школа переговорів.	2
Тема 1.6. Зміст проведення жорстких переговорів Переговори з позиції сили. Структура жорстких переговорів.	2
Тема 1.7. Зміст проведення переговорів win-win «М'які» переговори як шлях до консенсусу. Структура переговорів win-win	2
Разом за ЗМ. 1	14
Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів	
Тема 2.1. Закон України «Про медіацію». Етичні засади в роботі медіатора Основний зміст законодавчого визначення медіації як способу мирного врегулювання спору. Етичні кодекси медіатора: національні, міжнародні.	2
Тема 2.2. Види медіації. – оціночна медіація з вузьким предметом, медіація сприяння з вузьким предметом, оціночна медіація з широким предметом, медіація сприяння з широким предметом. Трансформаційна медіація. Фасилітативна медіація.	2
Тема 2.3. Процедура проведення медіації. Основні етапи проведення медіації.	2
Тема 2. 4. Документальне оформлення процедури медіація. Договір на проведення медіації. Узгодження конфіденційності. Оформлення попередніх домовленостей. Медіативна угода.	
Тема 2.5. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. Медіація в процесі розлучення. Медіація у спраху щодо участі у вихованні дітей.	2
Тема 2.6. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів	2

Медіація як спосіб вирішення індивідуальних трудових спорів. Медіація як спосіб вирішення колективних трудових спорів.	
Тема 2.7. Медіація в кримінальному судочинстві Правові засади та особливості відновного правосуддя.	2
Тема 2.8. Медіація в адміністративних спорах. Застосування медіації в публічно-правовій сфері: податкові спори, спори за участю органів місцевого самоврядування.	1
Разом за ЗМ 2	14
Всього	28

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»		
1	Медіація як альтернатива судовій процедурі.	2
2	Формування стресостійкості медіатора	4
3	Основні фази роботи медіатора на індивідуальній зустрічі зі стороною та на зустрічі зі сторонами.	2
4	Вирішення конфлікту. Підходи до вирішення конфлікту. Етапи вирішення конфлікту	4
5	Особливості поведінки учасників під час конфлікту	2
Разом за змістовий модуль 1		14
Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів		
1	Поняття миробудування.	2
2	Поняття та структура конфлікту. Причини конфлікту.	4
3	Карта конфліктів.	2
4	Особливості сімейної медіації	4
5	Особливості бізнес-медіації	2
Разом за змістовий модуль 2		14
Всього		28

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»		
1	Поняття, структура, типологія, стадії розвитку конфлікту. Стратегії поведінки під час конфлікту. Стили розв'язання конфлікту	6
2	Пошук медіативних ресурсів внутрішніх/зовнішніх; матеріальних/людських	6
3	Управління якістю в роботі медіатора	6
4	Поняття гендерного насильства. Міжнародне та українське законодавство. Насильство в сім'ї. Причини насильства. Види насильства. Наслідки гендерного насильства.	8
Разом за змістовий модуль 1		28
Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів		
1	Етичні засади діяльності медіатора. Типи медіаторів. Функції медіатора. Комунікативні навички. Відновлювальна комунікація.	8
2	Вступне слово медіатора. Практика медіації. Техніка Кола.	8
3	Роль органів соціального забезпечення і недержавних організацій в медіації	8
4	Роль адвокатів в медіації	8
5	Розвиток медіації в Україні	4
Разом за змістовий модуль 2		36
Всього годин		64

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання ІНДЗ (*4 год.).

АУДИТОРНА РОБОТА

На практичні заняття виносяться питання, передбачені запропонованими планами занять. Вони проводяться з використанням різних форм та методів контролю знань здобувачів: просте опитування, вільна дискусія, виконання контрольних та самостійних робіт, розв'язання аналітичних вправ та практичних ситуацій, тематичні тренінги з метою розвитку конфліктологічної компетентності.

Доповідачі на практичних заняттях призначаються викладачем як за бажанням здобувачів вищої освіти, так і на власний розсуд. Доповідачам можуть задаватися додаткові запитання викладачем або здобувачами. Після відповіді доповідача здобувачі можуть виступити з певними доповненнями, після чого викладач підводить загальний підсумок щодо розглянутого питання.

Змістовий модуль 1. «Загальні положення про переговори і медіацію (посередництво)»

Тема 1.1. Неюрисдикційні способи вирішення спорів

Практичне заняття: Альтернативні способи розв'язання конфліктів без участі державних судів

1. Третейські суди: поняття, порядок утворення, завдання, порядок вирішення спорів.

2. Медіація як позасудова процедура врегулювання конфлікту (спору): принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою.

3. Врегулювання спору за участю судді: механізму врегулювання спору, підстави, порядок призначення, проведення, припинення врегулювання спору за участю судді, строки такої процедури.

Ключові слова: альтернативне вирішення спорів, діалог, медіація, третейське судочинство, самозахист цивільних прав, врегулювання спорів за участю судді.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 21.01.2024).
2. Єфремова І.І. Особливості захисту приватних прав неюрисдикційними способами врегулювання правових спорів (конфліктів). Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 6/1. С. 23–29. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7675>
3. . Іліопол І.М. Альтернативні форми захисту прав, свобод і законних інтересів. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів : матеріали круглого столу. (Одеса, 29 березня 2021 р.). Одеса : Фенікс, 2021. с. 29–33.

[URL:http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14491/%D0%9C%D0%B0%D1%82%20%D0%BA%D1%80%20%D1%81%D1%82%20%D0%A6%D0%9F.pdf?sequence=4&isAllowed=y](http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14491/%D0%9C%D0%B0%D1%82%20%D0%BA%D1%80%20%D1%81%D1%82%20%D0%A6%D0%9F.pdf?sequence=4&isAllowed=y) (дата звернення 21.01.2024).

4. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія: за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка». 2020. 174 с. URL: http://nbuviap.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Neiurysdyktsiini%20formy%20zakhystu%20prav%20ta%20interesiv%20subiektiv%20hospodariuvannia.pdf (дата звернення 21.01.2024).
5. Пахомова А.О. Особливості неюрисдикційного захисту цивільних прав. Концептуальні засади механізму захисту прав людини: український та міжнародний контекст: колективна монографія. Біла Церква: Білоцерківський національний аграрний університет. 2022. 430 с. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7653>
6. Рудницька, О. П., Дем'янюк, В. М. (2022) Неюрисдикційні способи захисту цивільних прав. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції (6). с. 63-69. ISSN 2408-9257 <http://eprints.zu.edu.ua/36685/1/9.pdf>

Тема 1.2. Переговори і медіація: поняття, зміст, відмінність

Практичне заняття: Основні поняття переговорів та медіації.

1. Поняття переговорів та їх значення у врегулюванні спорів/конфліктів
2. Поняття медіації та її значення у врегулюванні спорів/конфліктів
3. Спільні ознаки та відмінності переговорів та медіації.

Ключові слова: схожі або протилежні інтереси, зіткнення інтересів, переговори, медіація, консенсус, компроміс

Література:

1. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Голобородько Д. В. Структура та види медіаційної діяльності. Держава та регіони. Серія : Право. 2022. № 4 (78). С. 207–211. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2022.4.31>.
3. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.:Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. С.90
4. Можечук Л. Медіація як позасудовий спосіб вирішення спорів: досвід зарубіжних країн. Науковий вісник ДДУВС. 2021. Спеціальний випуск № 2. С. 650–655

Тема 1.3. Правовий статус переговорника та медіатора

Практичне заняття: правові засади переговорної та медіативної діяльності.

1. Правові засади діяльності переговорника: законодавство, сфери застосування, освітні вимоги.
2. Правові засади діяльності медіатора: законодавство, сфера застосування, освітні вимоги.

Ключові слова: правовий статус переговорника, правовий статус медіатора, умови проведення переговорів, умови проведення медіації.

Література:

1. Логуш Л. Міжнародна практика застосування медіації в діяльності юридичних клінік в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С. 221-22
2. Петренко Н. О. Аналіз вимог до медіатора. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 11. С. 774–776
3. Шумна Л. П., Сікун А. М., Кисельов Д. В.. Інститут медіації як альтернативний спосіб вирішення трудового спору. Актуальні проблеми держави і права. 2020. С. 163-167

Тема 1.4. Теорія конфлікту, як основна складова у переговорах і медіації

Практичне заняття: Поняття, види, ознаки конфлікту

1. Поняття конфлікту.
2. Види конфліктів.
3. Таблиця конфліктів.
4. Конфліктологічні компетентності.

Ключові слова: Конфлікт і конфліктна ситуація в сучасних теоріях, природа і психологія конфлікту, причини виникнення конфліктів, стратегії поведінки у спілкуванні з конфліктними типами особистості

Література:

1. Долінська Л.В., Матяш-Заяць Л.П. Психологія конфлікту: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2019. 304 с.
2. Зарицька В.В. Психологія конфлікту: навч. посібн. Запоріжжя : Вид. дім «Гельветика» 2019. 380 с.
3. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

Тема 1.5. Види переговорів: основні школи.

Практичне заняття: Різноманітність переговорів за різними критеріями.

1. Основні види переговорів, які визнані у світі.

2. Прогресивні та деструктивні переговори.

3. Функції різних видів переговорів.

Ключові слова: переговори, вирішення спорів чи організацію співробітництва, спільне прийняття рішень, жорсткі переговори, переговори win-win

Література:

1. Макеєнко Ж. В. Технології переговорів у врегулюванні конфліктних відносин у державному управлінні. Вісник НАДУ. Серія «Державне управління». № 3. 2019. С. 61-67
2. Мистецтво ведення переговорів: навчальний посібник/ Укладачі: А. Є. Адамович, О. М. Максимець, ТДАТУ. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2021. – 264 с.
3. Трофименко А. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посібник / А. В. Трофименко, Ю. В. Константинова. – Маріуполь : МДУ, 2020. – 375 с.

Тема 1.6. Зміст проведення жорстких переговорів

Практичне заняття: Жорсткі переговори

1. Поняття та значення жорстких переговорів.
2. Отримання бажаного за будь яку ціну.
3. Формування навичок протистояння у жорстких переговорах.

Ключові слова: взаємодія переговорників, переговори у конкурентному середовищі: обмеженість у часі, жорсткість.

Література:

1. Вайнагій М. В. Теоретико-правові проблеми переговорного процесу. дис. канд. юрид. наук. 2021. 270 с.
2. Карпчук Н.П. Вступ до фаху: конспект лекцій / Н. П. Карпчук. – Луцьк, 2019. – 163 с.

Тема 1.7. Зміст проведення переговорів win-win

Практичне заняття: Переговори задля досягнення консенсусу

1. Поняття та значення переговорів на досягнення взаємовигідних рішень.
2. Стратегія та тактика у переговорах win-win.
3. Гарвардська модель переговорів.

Ключові слова: взаємоповага, тривала співпраця, позитивний результат для обох сторін.

Література:

1. Філософія win-win-win.
https://ipress.ua/articles/filosofiya_winwinwin_304086.html
2. Переговори за стратегією win-win? Ну вже ні! <https://xn--90aamhd6acpq0s.xn--j1amh/teoriya/perehovory-za-stratehiyu-win-win-nu-vzhe-ni>

3. Що таке «стратегія переговорів Win-win»? http://teg.com.ua/sho-take-strategiia-peregovoriv-win-win/#google_vignette

Змістовий модуль 2. «Медіація (посередництво) як спосіб мирного врегулювання спорів

Тема 2.1. Закон України «Про медіацію». Етичні засади в роботі медіатора

Практичне заняття: Правове регулювання медіації.

1. Закон України «Про медіацію»: основні положення.
2. Кодекс Етики медіатора: джерела, основні етичні засади діяльності медіатора.

Ключові слова: медіація, етика медіатора, умови впровадження медіативної діяльності.

Література:

1. Про медіацію. Закон України. Документ 1875-IX, чинний, поточна редакція — Прийняття від 16.11.2021. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (Дата звернення 28.01.2024 р.)
2. Кодекс професійної етики медіатора. <https://namu.com.ua/ua/info/mediators/nseyenf-yekhyny-pyeekakhsua/> (Дата звернення 28.01.2024 р.)

Тема 2.2. Види медіації.

Практичне заняття: Види медіації та їх основні характеристики.

1. Види медіації залежно від визначеного критерія
2. Види медіації залежно від сфери застосування.
3. Моделі медіації.

Ключові слова: фасилітативна медіація, судова медіація, нотаріальна медіація, адвокатська медіація.

Література:

1. Види медіації. <https://ukrmediation.com.ua/ua/vrehuliuvannia-sporiv/posluhy-z-mediatsii/vydy-mediatsii> (Дата звернення 28.01.2024 р.)
2. Н. Крестовська, Л. Романадзе Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса, «Екологія», 2019. 462 с.
3. Подковенко Т. Моделі медіації та механізм її здійснення. Актуальні проблеми правознавства. 3 (23)/2020. С. 12-20
4. Голобородько Д. В. Структура та види медіаційної діяльності. Серія: Право, 2022 р., № 4 (78) С. 207-211.

Тема 2.3. Процедура проведення медіації.

Практичне заняття: етапи проведення медіації.

1. Етап 1. Підготовка до медіації
2. Етап 2. Вступна частина медіації (вступне слово медіатора)
3. Етап 3. Розповіді сторін
4. Етап 4. Розв'язання проблеми
5. Етап 5. Укладання та підписання угоди

Ключові слова: етапи проведення медіації, запрошення до медіації, кокус, прийняття рішення.

Література:

1. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Теоретична модель процесу медіації: провадження, стадії, етапи, процесуальні дії, їх співвідношення. Право і суспільство № 2 / 2023. Т. 1. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.1.11>
2. Медіаційна процедура – від початку і до кінця! <https://legal-support.top/mediacina-procedura/>
3. Сулейманова С. Р. Основні принципи медіації. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15120/%D0%A1%D1%83%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1.%D0%A0..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Тема 2.4. Документальне оформлення процедури медіації.

Практичне заняття: Які документи використовуються в медіації.

1. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації), затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 17 серпня 2018 року № 892.
2. Договір на проведення процедури медіації: істотні умови.
3. Медіативна угода: порядок складання, узгодження істотних умов.

Ключові слова: документи при медіації, медіативна угода,

Література:

1. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації), затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 17 серпня 2018 року № 892. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text> (Дата звернення 28.01.2024 р.)
2. Юридичне оформлення домовленостей під час медіації. <https://www.hsa.org.ua/lectors/garo-ganna-oleksandrivna/articles/iuridicne-oformlennia-domovlenostei-pid-cas-mediაცი> (Дата звернення 28.01.2024 р.)
3. Галуцько В.М., Шкута О.О. Медіація для України. Міжнародний досвід та можливості в процесі застосування. Юридичний бюлетень: наук. журн. / редкол.: О.Г. Предместніков та ін. – Одеса: ОДУВС, 2021. Вип. 22. С. 155 - 159.

Тема 2.5. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів

Практичне заняття: особливості сімейної медіації

1. Поняття та передумови проведення сімейної медіації.
2. Базові навички проведення сімейної медіації.

Ключові слова: сімейний конфлікт, запобігання конфліктам (спорам) між членами однієї сім'ї, родини, які пов'язані кровними, шлюбними, дитячо-батьківськими стосунками, і всіма, хто перебуває, чи раніше перебував у родинних зв'язках.

Література:

1. Про сімейну медіацію. <https://www.afmu.org.ua/familymediation>
2. Платон Даниленко. Сімейна медіація як альтернатива суду. Юридична газета online. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo/simeyna-mediaciya-yak-alternativa-sudu.html>
3. Оксана Парнета, Соломія Федик, Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. Актуальні проблеми правознавства. 1 (25)/2021. С. 100-106

Тема 2.6. Медіація як спосіб вирішення трудових спорів

Практичне заняття: особливості медіації в трудових відносинах

1. Поняття та передумови проведення медіації в трудових відносинах
2. Основні цілі медіації в трудових відносинах

Ключові слова: трудові спори, захист, медіатор, альтернативний спосіб вирішення трудового спору.

Література:

1. Менів Л.Д., Урегулювання трудових спорів шляхом медіації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2022. С. 181-185
2. Мельник В. П. Медіація як альтернативний спосіб вирішення трудових спорів: науково-практичний аспект. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2022. № 1(24): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2022/n1/22mvpnpa.pdf>

Тема 2.7. Медіація в кримінальному судочинстві

Практичне заняття: особливості медіації в кримінальному провадженні

1. Поняття та передумови відновного правосуддя.
2. Базові навички медіатора у відновному правосудді.

Ключові слова: відновне правосуддя, програми відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення

Література:

1. Хахуцяк О.Ю., Степанова Г.М., Медіація в кримінальному процесі. Юридичний науковий електронний журнал. № 11/2022. http://lsej.org.ua/11_2022/167.pdf
2. Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2019 році. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Analiz_Krumin_sudu_pravopor_2019.pdf
3. Про реалізацію пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення»: Наказ Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України від 21.01.2019: Дата оновлення: 14.08.2020 № 172/5/10 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-19>
4. Рекомендація N R (99) 19 Комітету міністрів Ради Європи державам – членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text
5. Рекомендація Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах.
6. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf
7. Сучасна характеристика інституту медіації. Степанова Г.М., Григорчук Н.П. URL: file:///C:/Users/User/Desktop/2021-2022/1_2022.pdf

Тема 2.8. Медіація в адміністративних спорах

Практичне заняття: медіація в публічних правовідносинах

1. Проблеми, які існують в адміністративних спорах.
2. Справи публічної сфери де медіація може бути застосована медіація.

Ключові слова: консенсус, публічне управління, механізми державного управління

Література:

1. Бородін Є. Є. Механізм медіації в системі публічного управління. Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2019 р., № 2 (66). С. 39-43
2. Мельниченко А. А., Радченко Ю. В.. Імплементация інструментів медіації у практику публічного управління та адміністрування. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.19>
3. Радченко, Ю. В. Медіація в системі механізмів публічного управління : магістерська дис. : 281 Публічне управління та адміністрування / Радченко Юлія Василівна. – Київ, 2019. – 96 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи здобувачів над темами в межах навчальної дисципліни «Право» визначається її робочою програмою, методичними матеріалами, тематикою для написання індивідуально-дослідницьких завдань. Забезпечується самостійна робота списком визначеної літератури для обов'язкового та додаткового опрацювання, системою навчально-методичних

засобів. Методичні вказівки передбачають можливість самоконтролю з боку здобувача вищої освіти.

Окрім читання лекцій викладачем передбачається вивчення основної та додаткової літератури з курсу, яка пропонується здобувачам для забезпечення самостійної роботи. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є важливою складовою частиною навчальної роботи і призначена для досягнення наступних цілей: закріплення і поглиблення отриманих знань, умінь і навичок; підготовка до практичних занять, складання модулів та заліку; формування культури розумової праці і самостійності в пошуку нових знань. Слід наголосити, що самостійна робота здобувачів вищої освіти приносить результати лише тоді, коли вона є цілеспрямованою, систематичною і планомірною. Формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є вивчення наукової літератури – підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань в області права, рекомендованих викладачем.

Засвоєння під час здійснення самостійної роботи важливих і складних питань зі змісту навчальної дисципліни перевіряється у формі загальної дискусії та обговорень в аудиторії, зокрема під час проведення семінарських занять.

У процесі самостійної роботи здобувачі повторюють й закріплюють матеріал аудиторних занять.

Практична робота з підготовки до семінарських занять здійснюється за відповідним планом для кожної теми, що містить перелік програмних питань, які виносяться на обговорення на семінарське заняття.

З навчальної дисципліни «Право» здобувачі виконують такі види самостійної роботи:

1. Ознайомлення з рекомендованими джерелами і літературою до теми з підготовкою опорного конспекту питань для обговорення на семінарському занятті (Здобувачі мають ґрунтовно опрацювати всі рекомендовані джерела і літературу до теми, письмово скласти опорний конспект питань згідно методичних вказівок для обговорення на семінарському занятті).

2. Складання термінологічного словника до теми і підготовка до понятійного диктанту (термінологічний словник оформлюється рукописно чи у друкованому вигляді).

3. Розроблення структурно-логічних схем за темами (Структурно-логічні схеми за темами згідно методичних вказівок оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді).

4. Виконання тестових завдань.

5. Вирішення ситуаційних завдань (Відповіді на питання ситуаційного завдання оформлюються рукописно чи у друкованому вигляді з посиланням на відповідні нормативно-правові акти).

6. Написання есе (Твору невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного питання, не

претендує на визначальне чи вичерпне трактування предмета. Як правило, есе пропонує новий, суб'єктивний погляд на проблему, може мати філософський, науково-популярний характер. Здобувачу також надається можливість виконати презентацію відповідної теми).

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Кейс 1.

Два тижні тому Микола Жирков купив будинок. Частина ділянки розміром 3 сотки, була одразу була виставлена на продаж за 50 000 доларів, хоча згідно з Рішенням органів місцевого самоврядування, вартість земельної ділянки має бути не більше 35 000 доларів. Однак, дозвіл на застосування іншої оцінки земельної ділянки Микола отримав від земельного відділу.

Сусід Миколи, Олександр Фірсов, який вже 12 років живе в будинку, який він успадкував від батьків, розглядає можливість купівлі частини земельної ділянки Миколи. Вони стали сусідами лише два тижні тому і ще не зустрілися.

Ситуація Миколи

Микола і його дружина дуже раді, що їм вдалося купити будинок в гарному районі, недалеко від університету, де навчається дружина Миколи. Купити будинок було непросто, адже вони всього три роки тому закінчили інститут, отримавши ступінь бакалавра з менеджменту. Жиркові вдячні своїм батькам, що вони позичили їм значну суму, щоб сплатити авансовий платіж за будинок, і менеджеру, який забезпечив збільшення їхньої зарплати, щоб задовольнити вимоги щодо сплати відсотків трирічної пільгової іпотеки.

Але, наразі фінансовий стан Жиркових незадовільний: треба сплатити кредит на новий будинок, їх рахунок порожній, джерело доходу тільки одне, а батькам вони обіцяли погасити борг до наступного року, коли вони обидва вийдуть на пенсію.

Жиркові дуже раді, що їм вдалося отримати дозвіл на продаж частини землі за ціною 50 000 доларів. Плани подружжя: продати частину ділянки, щоб сплатити борг батькам, прикріпити дві кімнати до будинку і зберегти право власності на нього.

Ситуація Олександра

Олександр розчарований, адже якщо Микола продасть ділянку, на якій новий власник побудує будинок, а Олександр зазнає моральних і фінансових втрат. Фінансові втрати будуть виражені в тому, що якщо всього в декількох метрах побудувати новий будинок, вартість власного будинку різко впаде. Моральні труднощі у тому, що йому додається адаптуватися до нової будівлі, яка закриє

сонячне світло і позбавить гарного вигляду з вікон.

Хоча ціна 50 000 доларів у Олександра явно не має, він сповнений рішучості купити цю ділянку – в першу чергу, щоб захистити своє майно. Під заставу будинку Олександра, в якому він живе 12 років, можна отримати кредит у розмірі 40 000 доларів.

Олександр трохи хвилюється, перш ніж зустрітися з Миколою, тому що він його взагалі не знає. Він з дружиною вийдуть з дому рано вранці. Вони, здається, дуже освічені люди, і Олександр досвідчена, комунікативна людина, але він боїться, що Жиркови не погодяться. Але Олександр щиро сподівається, що вони будуть порядними людьми і охоче зустрінуться із ним. Зрештою, вони сусіди!

Завдання:

1. Визначте особливості кожної із сторін переговорів.
2. Визначте коло проблем, які необхідно вирішити під час переговорів.
3. Визначте можливі варіанти вирішення проблеми.
4. Розробіть стратегію переговорів кожної сторони.
5. Визначте сильні і слабкі сторони кожної із сторін переговорів.

Завдання 1.

Визначити і записати сторони конфлікту, їх позиції, інтереси і потреби у таблицю (додаток 1).

Фабула:

Будівельна компанія звернулася до суду з позовом до субпідрядника про застосування зазначених у Договорі штрафних санкцій за затримку виконання фасадних робіт у приватному триповерховому будинку. Субпідрядник заперечує проти позову, мотивуючи затримку форс-мажорними обставинами – впливом негативних погодних умов, за яких виконання фасадних робіт у зазначений у Договорі термін спричинило б значне погіршення їх якості і порушення Правил будівництва. Будівельна компанія у свою чергу наполягає на порушенні Договору і вимагає також від субпідрядника компенсації збитків, спричинених затриманням виконання робіт субпідрядником і виплатою замовнику неустойки за порушення чітко визначених термінів здачі будинку в експлуатацію. Замовник подав позов до суду з вимогою виплати такої неустойки будівельною компанією.

Завдання 2.

Визначити і записати сторони конфлікту, їх позиції, інтереси і потреби у таблицю (додаток 1).

Фабула.

Світлана Рогова (78 років) звернулася до суду з позовом про визнання недійсним договору дарування двокімнатної квартири своєму онукові Філіпу

Дорожньому (25 років) у зв'язку з тим, що під час укладання договору онук обіцяв її матеріально підтримувати та доглядати до її смерті, а тепер свою обіцянку не виконує, рідко її відвідує, матеріальну підтримку надає тільки час від часу і незначну, вона не може собі навіть ліки всі необхідні придбати. До того ж вона не розібралася, що з такою обіцянкою треба було договір довічного утримання оформити, а не дарування. А тепер ось і квартира їй не належить, і онук не доглядає, – так він її скоро і вигнати може, як зять сусідку Лану Григорівну. При цьому Філіп таким вчинком бабусі був дуже здивований і ображений, бо стосунки у них завжди були гарні і він вважає, що робить для неї все можливе, хоч і щойно закінчив навчання та не може знайти постійної роботи з належною оплатою, а тут ось ще й його дівчина вагітна, то вони вже не зможуть жити у маленькій кімнатці, яку він орендує.

Філіп наголошує, що він не обіцяв бабусі видавати систематично певні грошові суми, а просто як онук вважає себе зобов'язаним їй допомагати по мірі сил, що і робить, а ніякого договору довічного утримання він укласти з бабусею не збирався, бо то ж, навіть, соромно від людей. А бабуса його от тепер принизила, якимось негідником виставила.

Завдання 3.

Визначити і записати сторони конфлікту, їх позиції, інтереси і потреби у таблицю (додаток 1).

Фабула

Юлія – власниця невеличкого лікарсько-косметологічного салону, лікар-косметолог з бездоганною репутацією. Вікторія – її давня клієнтка.

В останній день проходження регулярного, тривалого та вельми недешевого курсу омолоджувальних процедур, Вікторія передала Юлії гроші за послуги у сумі, що на третину меншша, ніж було обговорено перед початком омолоджувального курсу.

Юлія спочатку відреагувала на це, як на якусь помилку, адже Вікторія та її сім'я понад десять років були її клієнтами. Вона знає безліч їх родинних історій, знає на ім'я усіх їх домашніх улюбленців. Жодних конфліктів, жодних грошових непорозумінь, жодних претензій ніколи не було. Юлія повідомила про недостатність оплачених коштів.

Але Вікторія відповіла, що з її боку помилки у розрахунках немає. Що вона свідомо вирішила зменшити суму оплати за послуги через те, що цього разу омолоджувальні процедури завдали їй більш дискомфорту, ніж вона «очікувала».

За словами Юлії, Вікторія сказала це абсолютно спокійно, а потім в черговий раз із задоволенням подивилась на себе в дзеркало, обережно торкнулась оновленого обличчя кінчиками пальців, вкотре назвала Юлію справжньою чарівницею і пішла.

Юлія спочатку заспокоїлась, а потім почала міркувати над тим, як на цю ситуацію реагувати їй як бізнеследі. Про гроші, думала вона, схоже, можна забути – та й то вже не важливо. Вважала себе винною, оскільки не потрібно було погоджуватися на оплату після курсу. Проте Вікторія створила дуже небезпечний для її бізнесу прецедент, нанесла їй як фахівцю - репутаційну шкоду, як людині – моральну. Юлія мала достатньо підстав для припущення, що історія тривалий час буде темою для світських розмов дружин впливових чоловіків міста, які також є її клієнтками.

До того ж стратегія Юлії як власниці бізнесу, яку вона сама називала «завжди крок назустріч клієнту», тепер здавалася стратегією потенційної жертви й потребувала трансформації. За можливість звернутися до суду для відновлення справедливості та захисту репутації Юлія спочатку вхопилась, а потім її відкинула як безперспективну. Вона вже була готова на те, щоб просто «проковтнути» ситуацію, а з Вікторією як з клієнткою більш ніколи не працювати.

Але ситуація не припинилась, оскільки Юлії зателефонувала Вікторія: вона просила Юлію записати на процедуру свою доньку...

Юлія відповіла, що спочатку потрібно вирішити незакрите питання, і запропонувала звернутись до посередника (медіатора).

Творче завдання: «Мій конфлікт»

1. Ваш конфлікт:

Згадайте свій приватний конфлікт, ситуації, які, на вашу думку, взагалі не вирішені або могли б бути вирішені краще. Опишіть ситуацію, намагаючись бути об'єктивним та з фактами.

2. Ваші потреби:

Запишіть усі свої потреби, які пов'язані з цією ситуацією або пов'язані з нею. Намагайтеся не «цензурувати», запишіть навіть ті негативні потреби, які вам було б важко визнати іншій стороні.

3. Ваша поведінка:

Запам'ятайте і запишіть свої конкретні дії та поведінку у цій ситуації. Робіть це без цензури, тобто вводьте як тих, кого ви оцінюєте позитивно, так і тих, кого ви оцінюєте негативно.

4. Потреби іншої сторони:

А тепер подивіться на ситуацію з іншої сторони (особи (осіб) з іншого боку конфлікту). Згадайте поведінку іншої сторони і подумайте, чого хотіла досягти інша сторона та які потреби вона могла б мати в цій ситуації. Спробуйте сформулювати їх позитивно. Будьте співчутливими / співчутливими.

5. Перспектива спостерігача:

Тепер візьміть роль доброзичливого спостерігача - перепишіть ситуацію. Що ви бачите?

6. Висновки

а)

Погляньте ще раз на себе.

Як ви бачите цю ситуацію?

Що було можливістю, а що загрозою?

Що ви дізналися про себе та іншу сторону?

б)

Тепер подивіться на свої дії та поведінку в цій ситуації.

Що ви могли б зробити інакше.

Як би ви зараз підійшли до вирішення конфлікту?

ТАБЛИЦЯ КОНФЛІКТУ

СТОРОНИ	
ПОЗИЦІЇ	
ІНТЕРЕСИ	
ПОТРЕБИ	

**Діагностика схильності до конфліктної поведінки Методика К.Томаса
діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки,
адаптація Н.В. Гришиної.**

Мета: визначення переважного способу поведінки людини в конфліктних ситуаціях.

Опис методики

На ранніх етапах вивчення конфліктів широко використовувався термін «вирішення конфліктів», який має на увазі, що конфлікт можна і необхідно розв'язувати або елімінувати. Таким чином, метою вирішення конфліктів був деякий ідеальний безконфліктний стан, де люди працюють в повній гармонії.

Однак, останнім часом ставлення фахівців до цього аспекту дослідження

конфліктів істотно змінилося. Це викликано, на думку К.Томаса, двома обставинами: усвідомленням марності зусиль з повної елімінації конфліктів, а також підтвердженням наявності позитивних функцій конфліктів. Звідси, згідно з підходом К.Томаса, наголос повинен бути перенесений з елімінування конфліктів на управління ними. Тому, автор вважає за потрібне сконцентрувати увагу на таких аспектах зміни конфліктів: які форми поведінки в конфліктних ситуаціях характерні для людей, які з них є більш продуктивними або деструктивними; яким чином можна стимулювати продуктивну поведінку.

Для опису типів поведінки людей в конфліктних ситуаціях, К.Томас запропонував двовимірну модель регулювання конфліктів, основними вимірами в якій є кооперація (пов'язана з увагою людини до інтересів інших людей, залучених до конфлікту) і напористість (для якої характерний акцент на захисті власних інтересів). Відповідно цим двом вимірам, автор виділяє наступні способи регулювання конфліктів:

- 1) змагання (конкуренція) як прагнення досягти своїх інтересів на шкоду іншому;
- 2) пристосування — на протигагу суперництву, принесення в жертву власних інтересів заради іншого;
- 3) компроміс;
- 4) уникнення — відсутність як прагнення до кооперації, так і тенденції до досягнення власних цілей;
- 5) співпраця, коли учасники ситуації приходять до альтернативи, що повністю задовольняє інтереси обох сторін.

П'ять способів регулювання конфліктів за К. Томасом

К.Томас вважає, що при уникненні конфлікту жодна з сторін не досягає успіху. При таких формах поведінки, як конкуренція, пристосування і компроміс, або один з учасників виявляється у виграші, а інший програє, або вони обидва програють, оскільки йдуть на компромісні поступки. І тільки в ситуації співпраці обидві сторони виявляються у виграші. У своєму опитувальнику з виявлення типових форм поведінки К.Томас описує кожний з п'яти наведених можливих варіантів 12 судженнями про поведінку індивіда в конфліктній ситуації. У різних поєднаннях вони згруповані в 30 пап. Тест можна використати в груповому варіанті, як в поєднанні з іншими тестами, так і окремо.

Інструкція. У кожній з поданих пар виберіть те судження, яке є найбільш типовим для вашої поведінки. Відведений час — не більш 15-20 хвилин.

Типова карта методики

1. А. Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.
Б. Замість того, щоб обговорювати те, в чому ми розходимося, я стараюся звернути увагу на те, з чим ми обидва не згодні.
2. А. Я стараюся знайти компромісне рішення.
Б. Я намагаюся улагодити справу з урахуванням інтересів іншого і моїх власних.
3. А. зазвичай я настійливо прагну добитися свого.
Б. Я стараюся заспокоїти іншого і, головним чином, зберегти наші відносини.
4. А. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
Б. Іноді я жертвую своїми власними інтересами заради інтересів іншої людини.
5. А. Улагоджуючи спірну ситуацію, я весь час стараюся знайти підтримку у іншого.
Б. Я намагаюся зробити все, щоб уникнути напруженості, від якої немає ніякої користі.
6. А. Я намагаюся уникнути виникнення прикрощів для себе.
Б. Я намагаюся добитися свого.
7. А. Я намагаюся відкласти розв'язання спірного питання з тим, щоб згодом вирішити його остаточно.
Б. Я вважаю за необхідне в чомусь поступитися, щоб домогтися іншого.
8. А. зазвичай я наполегливо прагну домогтися свого.
Б. Я насамперед стараюся ясно визначити те, в чому полягають всі порушені інтереси і питання.
9. А. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якісь розбіжності, що виникають.
Б. Я роблю зусилля, щоб домогтися свого.
10. А. Я твердо прагну досягнути свого.
Б. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
11. А. Я насамперед стараюся ясно визначити те, в чому полягають всі порушені інтереси і питання.
Б. Я стараюся заспокоїти іншого, і головним чином, зберегти наші відносини.
12. А. Часто я намагаюся не займати позицію, яка може викликати суперечки.
Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися при своїй думці, якщо він також іде мені назустріч.
13. А. Я пропоную середню позицію.
Б. Я наполягаю, щоб було зроблено по-моєму.
14. А. Я повідомляю іншому свою точку зору і питаю про його погляди.

Б. Я намагаюся показати іншому логіку і перевагу моїх поглядів.

15. А. Я стараюся заспокоїти іншого, і головним чином, зберегти наші відносини.

Б. Я стараюся зробити все необхідне, щоб уникнути напруженості.

16. А. Я стараюся не зачепити почуттів іншого.

Б. Я намагаюся переконати іншого в перевагах моєї позиції.

17. А. зазвичай я наполегливо стараюся домогтися свого.

Б. Я стараюся зробити все, щоб уникнути напруженості,
від якої немає ніякої користі.

18. А. Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість наполягти на своєму.

Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися при своїй думці, якщо він також іде мені назустріч.

19. А. Я, насамперед, стараюся ясно визначити те, в чому полягають всі порушені інтереси і спірні питання.

Б. Я стараюся відкласти розв'язання спірного питання з тим, щоб згодом вирішити його остаточно.

20. А. Я намагаюся негайно подолати наші розбіжності.

Б. Я стараюся знайти найкраще поєднання виграшів і втрат
для нас обох.

21. А. Ведучи переговори, я стараюся бути уважним до бажань іншого.

Б. Я завжди схильюся до прямого обговорення проблеми.

22. А. Я намагаюся знайти позицію, яка знаходиться посередині між моєю позицією і точкою зору іншої людини.

Б. Я відстоюю свої бажання.

23. А. Як правило, я заклопотаний тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.

Б. Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за розв'язання спірного питання.

24. А. Якщо позиція іншого здається йому дуже важливою, я постараюся піти назустріч його бажанням.

Б. Я стараюся переконати іншого прийти до компромісу.

25. А. Я намагаюся показати іншому логіку і перевагу моїх поглядів.

Б. Ведучи переговори, я стараюся бути уважним до бажань іншого.

26. А. Я пропоную середню позицію.

Б. Я майже завжди заклопотаний тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.

27. А. Часто уникаю займати позицію, яка може викликати суперечки.

Б. якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість наполягти на своєму.

28. А. зазвичай я настійно прагну добитися свого.

Б. Улагоджуючи ситуацію, я зазвичай стараюся знайти підтримку у іншого.

29. А. Я пропоную середню позицію.

Б. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якісь розбіжності, що виникають.

30. А. Я стараюся не зачепити почуттів іншого.

Б. Я завжди займаю таку позицію в спірному питанні, щоб ми спільно з іншою зацікавленою людиною могли домогтися успіху.

Обробка даних:

Питання	Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
1				А	Б
2		Б	А		
3	А				Б
4			А		Б
5		А		Б	
6	Б			А	
7			Б	А	
8	А	Б			
9	Б			А	
10	А		Б		
II		А			Б
12			Б	А	
13	Б		А		
14	Б	А			
15				Б	А
16	Б				А
17	А			Б	
18			Б		А
19		А		Б	
20		А	Б		
21		Б			А
22	Б		А		
23		А		Б	
24			Б		А
25	А				Б
26		Б	А		
27				А	Б
28	А	Б			
29			А	Б	
30		Б			А

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА

Контроль знань з дисципліни завершується заліком та складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань здобувачів;
- 2) підсумковий контроль знань здобувачів.

Поточний контроль включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Оцінювання поточної роботи здобувача протягом семестру проводиться за трьома основними напрямками (об'єктами контролю):

- 1) систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- 2) виконання завдань для самостійного опрацювання;
- 3) виконання модульних завдань.

Результати оцінювання поточної роботи здобувача в семестрі є підставою для допуску його до складання заліку.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів. Результати оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

Засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані задачі, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести в системі БНАУ Moodle.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання
за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача на занятті у формулі приймається як «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива к-сть балів	10	30	10	40	10	100

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література Нормативно-правові акти

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24.06.2002// Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117
3. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21. – Ст. 135
5. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 02.05.2003. — 2003. — № 18. — Ст. 144.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 40-42, 42. – Ст. 492.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. // ВВР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року// Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35, / 35-36, 37 / – Ст. 446.
9. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88.
11. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року // Відомості Верховної Ради України. – 1971. – № 40. – Ст. 356.
12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
13. Закон «Про медіацію»
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 13. – ст. 282.
15. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – ст. 382.
16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. –2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – ст. 529.
17. Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999р.// Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24, стаття 207.
18. Про колективні договори і угоди: Закон України від 03 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 50. – Ст. 375.

19. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 361
20. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – стаття 382.
21. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
22. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затв. Наказом міністерства юстиції України від 22.02.2012. № 296/5
23. Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України від 10.05.2006.- Урядовий кур'єр від 24.05.2006. – № 95.
24. Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки: Розпорядження Кабінету міністрів України від 31.10.2012. – Урядовий кур'єр від 28.11.2012
25. Рекомендація комітету міністрів ради Європи державам-членам «Про медіацію в кримінальних справах» // Відновне правосуддя в Україні: Щоквартальний бюлетень. – 2005. – № 1-2. – с. 50-53.
26. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах: Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. – Режим доступу: <http://www.ukrmediation.com.ua>
27. Рекомендації Rec (98) щодо медіації в сімейних справах

Спеціальна література

1. Види медіації. <https://ukrmediation.com.ua/ua/vrehuliuvannia-sporiv/posluhy-z-mediatsii/vydy-mediatsii>
2. Голобородько Д. В. Структура та види медіаційної діяльності. Серія: Право, 2022 р., № 4 (78) С. 207-211.
3. Переговори і медіація у кримінальному провадженні : навч. посібник / [І. В. Гловюк, А. В. Лапкін, М. Р. Мазур, В. Т. Нор, О. О. Торбас, А. Р. Туманянц, Т. А. Цувіна]; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Василя Нора, канд. юрид. наук, доц. Марти Мазур. – Електрон. вид. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 328 с. – (Удосконалення магістерської програми з кримінальної юстиції). DOI: 10.32837/11300/26000
4. Єфремова І.І. Особливості захисту приватних прав неюрисдикційними способами врегулювання правових спорів (конфліктів). Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 6/1. С. 23–29. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7675>
5. Іліопол І.М. Альтернативні форми захисту прав, свобод і законних інтересів. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів : матеріали круглого столу. (Одеса, 29 березня 2021 р.). Одеса : Фенікс, 2021. с. 29–33.

URL:<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14491/%D0%9C%D0%B0%D1%82%20%D0%BA%D1%80%20%D1%81%D1%82%20%D0%A6%D0%9F.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (дата звернення 21.01.2024).

6. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Теоретична модель процесу медіації: провадження, стадії, етапи, процесуальні дії, їх співвідношення. Право і суспільство № 2 / 2023. Т. 1. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.1.11>

7. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія: за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка». 2020. 174 с. URL: http://nbuviap.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Neiurysdyktsiini%20formy%20zakhy%20prav%20ta%20interesiv%20subiektiv%20hospodariuvannia.pdf (дата звернення 21.01.2024).

8. Н. Крестовська, Л. Романадзе Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса, «Екологія», 2019. 462 с.

9. Макеєнко Ж. В. Технології переговорів у врегулюванні конфліктних відносин у державному управлінні. Вісник НАДУ. Серія «Державне управління». № 3. 2019. С. 61-67

10. Медіаційна процедура – від початку і до кінця! <https://legal-support.top/mediacina-procedura/>

11. Мистецтво ведення переговорів: навчальний посібник/ Укладачі: А. Є. Адамович, О. М. Максимець, ТДАТУ. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2021. – 264 с.

12. Пахомова А.О. Особливості неюрисдикційного захисту цивільних прав. Концептуальні засади механізму захисту прав людини: український та міжнародний контекст: колективна монографія. Біла Церква: Білоцерківський національний аграрний університет. 2022. 430 с. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7653>

13. Переговори і медіація : підруч. для підгот. проф. переговорника / Вадим Леонідович Рахліс, Олена Олександрівна Павленко; За ред. Олена Олександрівна Павленко.– Дніпро: Ун-т митної справи та фінансів, 2020.– 340 с.: іл., табл.

14. Подковенко Т. Моделі медіації та механізм її здійснення. Актуальні проблеми правознавства. 3 (23)/2020. С. 12-20

15. Рудницька, О. П., Дем'янюк, В. М. (2022) Неюрисдикційні способи захисту цивільних прав. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції (6). с. 63-69. ISSN 2408-9257 <http://eprints.zu.edu.ua/36685/1/9.pdf>

16. Сулейманова С. Р. Основні принципи медіації. <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15120/%D0%A1%D1%83%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1.%D0%A0..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

17. Трофименко А. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посібник / А. В. Трофименко, Ю. В. Константинова. – Маріуполь : МДУ, 2020. – 375 с.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Компетентності та результати навчання.....	4
1.Контент змістових модулів.....	5
2.Організація навчання.....	6
2.1.Зміст навчальної дисципліни.....	6
2.2.Теми практичних занять.....	8
2.3. Теми для самостійної роботи.....	9
3. Аудиторна робота.....	10
3.1. Змістовий модуль 1.....	10
3.2. Змістовий модуль 2.....	14
4. Самостійна робота.....	17
4.1. Практичні завдання для самостійної роботи.....	19
5. Критерії оцінювання результатів навчання здобувача.....	29
6. Рекомендовані джерела інформації.....	32

Навчальне видання

Методичні вказівки для практичних занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Переговори і медіація» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право».

Єфремова Ірина Іванівна

Комп'ютерний набір: І. І. Єфремова

Підписано до друку _____. Сектор оперативної поліграфії
РВІКВ БНАУ 09117, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01

РЕЦЕНЗІЯ

**на методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з
навчальної дисципліни «ПЕРЕГОВОРИ І МЕДІАЦІЯ»
здобувачами другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право»**

(укладач к.ю.н., доцент Єфремова І.І.)

Методичні вказівки для виконання аудиторної та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Переговори і медіація» призначені для здобувачів 5 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Метою їх укладання є формування знань здобувачів з дисципліни «Переговори і медіація» та оволодіння уміннями та навичками безконфліктної комунікації та засобами мирного врегулювання спорів/конфліктів, що сприяє розумінню актуальних проблем правової сучасності. Вони направлені на ознайомлення здобувачів з основними теоретико-правовими засадами конфліктології та основними видами переговорів, що застосовуються для мирного врегулювання спорів/конфліктів, здобуття практичних навичок у процедурі проведення медіації в різних сферах сучасної юриспруденції.

Структура вказівок передбачає комплексний і диференційований підхід до вивчення здобувачами запропонованих тем як самостійно, так і під керівництвом викладача та містить зміст, контент змістових модулів, завдання для підготовки та контролю вивченого.

Методичні вказівки складаються зі вступу, де студенти ознайомлюються з метою, завданням дисципліни, компетентностями, що зазначені в освітній програмі спеціальності 081 – «Право», результатами навчання дисципліни; містять перелік питань, що виносяться на опрацювання, контрольні питання та завдання для самостійної роботи. Містять практичні завдання для засвоєння отриманих Заслуговує на увагу розділ вказівок присвячений підготовці до семінарських занять, у якому зазначені питання, як для семінарських так і практичні завдання для обговорення під час аудиторних занять, зазначена література до кожного із розділу.

доцент кафедри публічно-правових дисциплін

к.ю.н. Ковальчук І. В.